

PUBLICATIE BELEID

SAXION

Mei 2012

Inhoud	pag
Inleiding	4
Reikwijdte	5
Doelstelling	5
Het auteursrecht binnen Saxion	5
Het auteursrecht en de docent met een vast dienstverband	5
Het auteursrecht en de onderzoeker met een vast dienstverband	6
Het auteursrecht en de freelancer	7
Het auteursrecht en de student	7
Uitgangspunten	7
Uitwerkingen	8
Onderzoekspublicaties en Open Access	8
Kwaliteitsborging van de onderzoekspublicaties	9
Open Educational Resources	10
Saxion als uitgever	10
Bijlage 1	12
Relevante artikelen uit de auteurswet	12
Relevant artikel uit de cao-hbo 2010-2012	13

Inleiding

De kernactiviteiten onderwijs en onderzoek van het hbo, zoals beschreven in de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW), leiden tot onderwijs- en onderzoekspublicaties. Omdat deze wet expliciet meldt “en zij dragen in elk geval kennis over ten behoeve van de maatschappij” valt het publiceren in het kader van kennisverspreiding en –circulatie ook onder de taken van het hbo. In het rapport ‘Naar een duurzaam onderzoeksklimaat. Ambities en succesfactoren voor het onderzoek aan hogescholen’ (2010) stelt de HBO Raad dat het gezamenlijk zichtbaar maken van de kennisproducten en onderzoeksresultaten essentieel is. Maar ook in de ‘Strategische Agenda Saxion 2012-2016. Durf*Kies*Doe’ verwoordt Saxion haar streven om zich meer te profileren met praktijkgericht onderzoek. Onderzoek dat leidt tot praktische kennis waarmee een bijdrage geleverd kan worden aan het oplossen van relevante vraagstukken in economie en maatschappij. Het snel en adequaat beschikbaar stellen van deze kennis aan particulieren, bedrijven, instellingen en overheden ziet Saxion als een wezenlijk onderdeel binnen haar praktijkgerichte onderzoek. Dit is de reden dat zij, samen met alle andere hogescholen in Nederland, eind 2009 de Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities¹ (kortweg de Berlin Declaration on Open Access) heeft ondertekend. Met het tekenen van deze verklaring schaart Saxion zich achter de doelstelling onderzoeksoutput van hogescholen kosteloos voor iedereen toegankelijk te maken.

In het ideale geval kunnen de instellingen zelf bepalen wat er gebeurt met alle onderwijs- en onderzoekspublicaties die door haar medewerkers en studenten zijn gemaakt. Dit zou betekenen dat een instelling onbelemmerd zou kunnen beschikken over de publicaties voor intern gebruik binnen het eigen onderwijs en onderzoek maar ook voor extern gebruik. Hiermee zou de instelling haar doel van kennisdeling en het afleggen van verantwoording aan de maatschappij kunnen verwezenlijken.

Wettelijke bepalingen, maar ook regels van het maatschappelijk verkeer, maken dat de werkelijkheid er anders uitziet dan de ideale situatie. Dit maakt het noodzakelijk dat de hogescholen een publicatiebeleid ontwikkelen en hanteren. Een beleid dat inzicht en duidelijkheid verschaft over de auteursrechten van het hbo, haar medewerkers en haar studenten. Een beleid dat vragen beantwoordt over eigendom, verveelvoudiging en verspreiding van werken die zijn vervaardigd door medewerkers in dienst van of door studenten studierend bij een hogeschool. Een beleid dat de manier regelt waarop en onder welke voorwaarden het hbo gebruik kan maken van deze werken. Een beleid dat de positie van het hbo binnen de informatieketen versterkt.

---

¹ De ‘Berlin Declaration on Open Access’ roept onderzoekers op hun onderzoeksmateriaal vrijelijk beschikbaar te stellen, door te publiceren in Open Access tijdschriften of via repositories op internet. De verklaring is in oktober 2003 in Berlijn tot stand gekomen tijdens een conferentie op initiatief van het onafhankelijke Max-Planck-Gesellschaft voor wetenschappelijk onderzoek. Sindsdien is zij ondertekend door een groot aantal wetenschappelijke organisaties in de hele wereld. Het gaat hierbij niet alleen om artikelen, maar ook om ruwe data en ander onderzoeksmateriaal. Iedereen moet dit alles kunnen raadplegen en verder verspreiden en gebruiken. De enige voorwaarde daarbij is vermelding van de oorspronkelijke auteur. Zie voor de volledige verklaring: <http://oa.mpg.de/berlin-prozess/berliner-erklarung/>

Reikwijdte

De reikwijdte van dit publicatiebeleid strekt zich in principe uit over het geheel van kennisproducten die binnen Saxion gecreëerd worden. Het betreft dus zowel onderwijsmateriaal als ook producten gemaakt in het kader van het onderzoek.

Doelstelling

De hoofddoelstelling van het Saxion publicatiebeleid is:

Het snel en adequaat beschikbaar stellen van binnen Saxion gegenereerde hoogwaardige kennis aan particulieren, bedrijven, instellingen en overheden

Nevendoelstellingen zijn:

- Het profileren van Saxion als verstrekker van hoogwaardig onderwijs
- Het profileren van Saxion als instelling voor hoogwaardig toegepast onderzoek
- Het profileren van Saxion als uitgever van kwalitatief hoogwaardige onderwijs- en onderzoeksproducten

Het auteursrecht binnen Saxion

Het auteursrecht en de docent met een vast dienstverband

Saxion oefent het auteursrecht uit over alle producten die docenten, met een vast dienstverband, ten behoeve van Saxion maken in het kader van de uitoefening van hun functie. Saxion volgt hierin de geldende wetgeving en cao-hbo.

Zie bijlage 1 voor de relevante artikelen in de geldende wetgeving en cao-hbo

Voor docenten met een part-time aanstelling, met meerdere dienstverbanden en/of met een eigen bedrijf geldt dat Saxion het auteursrecht heeft op alle producten en resultaten die zij in het kader van hun aanstelling en opgedragen werkzaamheden gemaakt hebben. De tijdstippen of dagen waarop het werk is uitgevoerd is hierin niet van belang.

Het auteursrecht en de onderzoeker² met een vast dienstverband

Saxion oefent het auteursrecht uit over alle producten die onderzoekers, met een vast dienstverband, ten behoeve van Saxion maken in het kader van de uitoefening van hun functie. Saxion volgt hierin de geldende wetgeving en cao-hbo.

Zie bijlage 1 voor de relevante artikelen in de geldende wetgeving en cao-hbo

Saxion is echter van mening dat wetenschapsbeoefening in alle vrijheid moet kunnen plaatsvinden en dat zij geen zeggenschap nastreeft over de manier waarop de uitkomsten van het onderzoek en de opvattingen van de onderzoeker worden gepubliceerd. Alle resultaten moeten vrijelijk gepubliceerd kunnen worden. Zij delegeert daarom de uitoefening van het auteursrecht naar de onderzoeker. Saxion stelt bij deze delegering wel de volgende eisen:

- de onderzoeker zal, tenzij dit onmogelijk is door wet- en regelgeving en andere afspraken of contracten, publiceren onder Open Access.
- de onderzoeker zal, tenzij er zwaarwegende redenen zijn, het auteursrecht niet overdragen aan derden, maar gebruik maken van een publicatielicentie³.
- de onderzoeker zal bij het publiceren door een uitgever zorgen dat minimaal de preprint van de publicatie door Saxion vrijelijk te gebruiken is in het kader van haar onderwijs- en onderzoekstaken. Hij zal ernaar streven dat Saxion toestemming krijgt voor het gebruik van de postprint of de uitgeversversie in het kader van haar onderwijs- en onderzoekstaken.
- de onderzoeker zal bij het publiceren door een uitgever ernaar streven dat de publicatie na een embargoperiode van maximaal 1 jaar in Open Access toegankelijk zal zijn.

Voor onderzoekers met een part-time aanstelling, met meerdere dienstverbanden en/of met een eigen bedrijf geldt dat Saxion het auteursrecht heeft op alle producten en resultaten die zij in het kader van hun aanstelling en opgedragen werkzaamheden gemaakt hebben. De tijdstippen of dagen waarop het werk is uitgevoerd is hierin niet van belang.

Saxion wil dat, voordat een onderzoek van start gaat, er duidelijke afspraken zijn gemaakt met de opdrachtgever en/of de financier(s) over de auteursrechten, het publiceren van de onderzoeksresultaten en de vertrouwelijkheid.

---

² Met ‘onderzoeker’ wordt hier bedoeld die medewerkers van Saxion die onderzoek verrichten binnen het kader van een Saxion lectoraat of kenniscentrum. Dit zijn de (associate) lectoren, de kenniskringleden en promovendi (voor zover zij een dienstverband hebben met Saxion)

³ De afdeling Publication Services van de Saxion Bibliotheek kan hierbij assisteren.

Het auteursrecht en de freelancer

Op basis van de geldende wetgeving valt het auteursrecht van materiaal gemaakt door freelancers in opdracht van Saxion niet automatisch aan haar toe. Saxion zal in contracten met freelancers laten opnemen dat, indien werkzaamheden worden verricht in het kader van het ontwikkelen van onderwijs- en/of onderzoeksmateriaal, de auteursrechten worden overgedragen aan Saxion. Hiervoor is een standaard contractformulier beschikbaar⁴.

Het auteursrecht en de student

Saxion erkent dat het auteursrecht op studentwerken, die beogen de kennis en vaardigheden van de student te toetsen, bij de student berust. Een student kan immers alleen beoordeeld worden op oorspronkelijk werk dat aantoonbaar van de student zelf is. Dit geldt voor zowel de inhoud als de vormgeving.

Gezien het bovenstaande erkent Saxion ook dat het stageverlenend bedrijf het auteursrecht niet kan claimen. Saxion wil echter de belangen van de diverse partijen (Saxion, student en stageverlenend bedrijf) niet onnodeloos schaden. Zij neemt dan ook haar verantwoordelijkheid door:

- te zorgen dat er een goede schriftelijk vastgelegde afspraak komt tussen de student en het stageverlenend bedrijf over de eventuele vertrouwelijkheid van de scriptie.
- zich in te spannen om het stageverlenend bedrijf te overtuigen van het nut van publiceren, voor zowel de student, het bedrijf als ook voor Saxion.
- mogelijkheden te bieden om de publicatie gedeeltelijk te publiceren (met weglating van vertrouwelijke gedeeltes) en/of te publiceren na een embargo periode.

Uitgangspunten

- Saxion onderschrijft de principes van de Open Access en Open Educational Resources bewegingen. Dit heeft zij eind 2009 duidelijk gemaakt door de ondertekening van de Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities.
- Saxion zal in principe haar onderwijs- en onderzoeksmaterialen alleen digitaal publiceren. In afwijkende gevallen zal een uitgave op papier plaatsvinden, waarbij het dan de voorkeur heeft om in dat geval te werken vanuit een Printing-on-Demand principe.

---

⁴ De afdeling Publication Services van de Saxion Bibliotheek kan hierbij assisteren.

- Saxion wil, indien dit haar is toegestaan binnen de geldende wet- en regelgeving en/of de door haar afgesloten contracten, haar onderwijs- en onderzoeksmaterialen met een Creative Commons Naamsvermelding 3.0 licentie ter beschikking stellen aan particulieren, bedrijven, instellingen en overheden. Indien dit niet mogelijk is zal zij haar rechten voorbehouden maar haar onderwijs- en onderzoeksmaterialen in ieder geval gratis ter beschikking stellen.
- Saxion wil gezien en erkend worden als uitgever van de onder haar verantwoordelijkheid gemaakte kennisproducten. Binnen Saxion kunnen dus geen individuen of groeperingen (academies, afdelingen, lectoraten, e.d.) naar buiten treden als (officiële) uitgever van onderwijs- en onderzoeksmaterialen waarbij het auteursrecht bij Saxion ligt.
- Saxion conformeert zich, ter ondersteuning van de Open Access en Open Educational Resources bewegingen, aan de (wereldwijde) standaarden die de digitale kenniscirculatie bevorderen. Zij volgt hierin de ontwikkelingen zoals die onder de hoede van SURF plaatsvinden en zal actief deelnemen aan de hiervoor door SURF ontplooidde activiteiten.
- Saxion publiceert alleen kwalitatief hoogwaardige onderwijs- en onderzoeksmaterialen

Uitwerkingen

Onderzoekspublicaties en Open Access

Saxion kent een beleid om zoveel mogelijk onderzoeksresultaten te publiceren onder Open Access condities. Om dit te bereiken volgt Saxion een vier-sporenbeleid:

1. Het publiceren vanuit de eigen Saxion repositories naar de diverse interne en externe kennisbanken
2. Het publiceren in (peer-reviewed) Open Access tijdschriften
3. Het publiceren in traditionele (peer-reviewed) tijdschriften onder Open Access condities⁵
4. Het publiceren in traditionele (peer-reviewed) tijdschriften onder licentie voorwaarden

Slechts in geval een van de vier hierboven genoemde opties niet mogelijk is, is het toegestaan om te publiceren in traditionele (peer-reviewed) tijdschriften onder overdracht van auteursrechten.

---

⁵ De wil om onderzoeksresultaten te publiceren in Open Access lijkt te botsen met de wil om te publiceren in een peer-reviewed tijdschrift zodat een hogere ranking kan worden bereikt. Het is echter vaak mogelijk om in dergelijke tijdschriften het artikel onder Open Access condities geplaatst te krijgen, mits hiervoor een vergoeding wordt betaald. Als voorbeelden kunnen gelden het Springer Open Choice programma of SAGE Choice.

De kosten voor het publiceren in traditionele (peer-reviewed) tijdschriften onder Open Access condities worden in principe gedragen door het onderzoeksproject zelf. Bij het initiëren van een onderzoeksproject is het dus nodig om deze kosten reeds in de begroting op te nemen.

Om dit beleid te kunnen uitvoeren zal Saxion:

- een Open Access stimuleringsfonds opzetten waaruit de kosten voor het publiceren in Open Access betaald worden (indien deze kosten niet vanuit de projectfondsen zelf betaald kunnen worden)
- zich conformeren aan de standaarden zoals die binnen het hoger onderwijs in Nederland gebruikt worden voor de ontsluiting en het publiceren van Open Access publicaties
- een logistieke en technische infrastructuur creëren waarbij het digitaal publiceren van hoogwaardig onderzoeksmateriaal in Open Access efficiënt kan plaatsvinden
- zorgen voor ondersteunende dienstverlening ('Publication Services') die studenten en onderzoekers kunnen assisteren bij het publiceren van hun onderzoeksresultaten.

Kwaliteitsborging van de onderzoekspublicaties

Saxion wil alleen onderzoekspublicaties publiceren die kwalitatief van een hoogwaardig niveau zijn. Saxion, als uitgever, wil daarom een kwaliteitsborging inbouwen en stelt het volgende:

- de lector is verantwoordelijk voor iedere publicatie die door of namens zijn of haar lectoraat wordt gepubliceerd. De lector geeft toestemming, in overleg met de lectoraatsleden, voor uitgave van de onderzoekspublicatie in een door de auteur(s) gekozen publicatievorm en -medium.

Onderzoek behoort plaats te vinden volgens algemeen aanvaarde normen voor wetenschappelijk handelen. Principes die gelden in alle gebieden van wetenschapsbeoefening dienen te worden nageleefd. Principes die betrekking hebben op normatieve aspecten van en algemeen aanvaarde gedragsregels betreffende onderzoek. Dit als basis van wat betiteld kan worden als professioneel handelen in het wetenschappelijk onderzoek.

De genoemde principes zullen door Saxion worden vastgelegd in een gedragscode welke aan de onderzoekers van Saxion zal worden voorgelegd ter ondertekening.

Het kan voorkomen dat medewerkers van Saxion, zowel docenten als onderzoekers, buiten hun aanstelling, werktijd en de hen opgedragen werkzaamheden om, werken produceren en publiceren die mogelijk strijdig zijn met de standaarden en waarden die

Saxion stelt aan onderzoek. Hoewel Saxion het recht van de medewerkers om dergelijke werken te mogen publiceren erkent, zal Saxion afspraken maken met de medewerker om in dergelijke gevallen mogelijke problemen en conflicterende belangen te voorkomen. Deze afspraken zullen generiek worden geformuleerd en zullen een plek krijgen in bovengenoemde gedragscode.

Open Educational Resources

Saxion steunt de Open Educational Resources beweging en streeft ernaar om al haar onderwijsmateriaal als Open Educational Resources te publiceren.

Om dit beleid te kunnen uitvoeren zal Saxion:

- haar onderwijsmaterialen met een Creative Commons Naamsvermelding 3.0 licentie ter beschikking stellen aan particulieren, bedrijven, instellingen en overheden
- zich conformeren aan de standaarden zoals die binnen het hoger onderwijs in Nederland gebruikt worden voor de ontsluiting en het publiceren van Open Educational Resources
- een onderzoek laten uitvoeren naar wat de beste methode is om binnen Saxion de kwaliteit van de door haar gepubliceerde Open Educational Resources te waarborgen omdat zij vindt dat kwaliteit voorop hoort te staan
- een logistieke en technische infrastructuur creëren waarbij het digitaal publiceren van hoogwaardig onderwijsmateriaal als Open Education Resources efficiënt kan plaatsvinden
- zorgen voor ondersteunende dienstverlening ('Publication Services') die docenten en onderzoekers kunnen assisteren bij het publiceren van hun onderwijsmaterialen.

Saxion als uitgever

Saxion kent als uitgangspunt dat zij gezien en erkend wil worden als uitgever van de onder haar verantwoordelijkheid gemaakte kennisproducten. Vanuit deze gewenste positie is zij dan ook verantwoordelijk voor:

- het aanvragen en administreren van ISBN en ISSN nummers

- het (in de nabije toekomst) toekennen van Digital Author Identifiers⁶ (DAI) aan de bij Saxion werkzame auteurs
- het blijvend toegankelijk houden van digitale publicaties door het gebruik van Digital Object Identifiers⁷ (DOI)

Saxion hecht waarde aan de herkenbaarheid van haar publicaties. Alle publicaties waarvan het auteursrecht bij haar berust dienen als een Saxion-publicatie herkend te kunnen worden. Hiervoor zal een door Saxion vastgesteld (beeld)merk worden gebruikt.

Saxion wil komen tot een integraal overzicht van alle Saxion onderzoekspublicaties en zal daarom deze publicaties onderbrengen in een (digitale) reeks: de Saxion Research Series.

Saxion zorgt voor ondersteunende dienstverlening ('Publication Services') die studenten, docenten en onderzoekers kunnen assisteren bij het publiceren van hun onderwijs- en onderzoeksresultaten.

Saxion draagt de Saxion bibliotheek op bovengenoemde taken uit te voeren.

---

⁶ De Digital Author Identification (DAI) is een uniek landelijk nummer voor elke auteur, met een aanstelling of een andere relevante band bij een Nederlandse universiteit, hogeschool of onderzoeksinstituut. Het gebruik van de DAI is geregistreerd bij het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) en de DAI is voorbereid op de internationale ISO standaard "ISNI" (International Standard Name Identifier). De DAI brengt diverse schrijfwijzen van een auteur bij elkaar en maakt onderscheid tussen auteurs met dezelfde naam.

⁷ Een digital object identifier (of kortweg DOI) is een uniek blijvend identificatiemiddel voor een bestand op het World Wide Web. Zelfs als het internetadres verandert, zal het bestand teruggevonden kunnen worden dankzij een systeem waar dit nummer centraal in een databank opgeslagen wordt, en waarbij de gebruiker doorverwezen wordt naar de huidige locatie van het bestand.

Bijlage 1

Relevante artikelen uit de Auteurswet

Tekst geldend op: 26-03-2012)

Hoofdstuk I. Algemeene bepalingen

§ 1. De aard van het auteursrecht

Artikel 1

Het auteursrecht is het uitsluitend recht van den maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, of van diens rechtverkrijgenden, om dit openbaar te maken en te veeleelvoudigen, behoudens de beperkingen, bij de wet gesteld.

Artikel 2

1. Het auteursrecht gaat over bij erfopvolging en is vatbaar voor gehele of gedeeltelijke overdracht.
2. De levering vereist voor gehele of gedeeltelijke overdracht, geschiedt door een daartoe bestemde akte. De overdracht omvat alleen die bevoegdheden waarvan dit in de akte is vermeld of uit de aard of strekking van de titel noodzakelijk voortvloeit.

§ 2. De maker van het werk

Artikel 4

1. Behoudens bewijs van het tegendeel wordt voor den maker gehouden hij die op of in het werk als zoodanig is aangeduid, of bij gebreke van zulk eene aanduiding, degene, die bij de openbaarmaking van het werk als maker daarvan is bekend gemaakt door hem, die het openbaar maakt.

Artikel 7

Indien de arbeid, in dienst van een ander verricht, bestaat in het vervaardigen van bepaalde werken van letterkunde, wetenschap of kunst, dan wordt, tenzij tusschen partijen anders is overeengekomen, als de maker van die werken aangemerkt degene, in wiens dienst de werken zijn vervaardigd.

Relevante artikel uit de cao-hbo 2010 - 2012

Artikel E-7 Auteursrechten en industriële eigendom

De rechten op het auteurs-, octrooi- of kwekersrecht alsmede de baten voortvloeiend uit:

- het vervaardigen van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst in de zin van de Auteurswet;
- het uitvinden van een nieuw voortbrengsel of een nieuwe werkwijze in de zin van de Rijsoctrooiwet; of
- het kweken of winnen van een ras waarop een kwekersrecht kan worden gevestigd als bedoeld in de Zaaizaad- en Plantgoedwet

komen toe aan de werkgever indien het vervaardigen, uitvinden, kweken of winnen door de werknemer in de uitoefening van zijn functie is of wordt verricht ten behoeve van de werkgever.